

Euroopan terveys sosiologit Genevessä

Euroopan terveys sosiologiyhdistys (*European Society for Health and Medical Sociology (ESHMS)*) kokoontui kesäkuun lopulla kaksivuotuis kongressiinsa Sveitsin Geneveen. Kongressin pääteema käsitteli teknologioiden, politiikkojen ja väestön kokemusten yhteyttä terveelliseen elämään. Tavoitteena oli pohtia, onko terveellisyydestä muodostunut koko elämää määrittävä velvoite. Linkit kongressiohjelmaan ja pääluennoihin ovat saatavilla yhdistyksen nettisivujen kautta: www.eshms.eu

Lopullista vastausta kysymykseen ei tapahtuman aikana tietenkään saatu, mutta antoisia ja monipuolisia erittelyjä kylläkin. Pääluennossaan Céline Lafontaine Montrealign yliopistosta analysoi eri tapoja, joita terveysteknologian kehityksen myötä on avautunut ihmiskehon biologiaan. Hänen toinen teemansa olivat uuteen kehollisuuteen yhdistyvät taloudelliset ulottuvuudet. Kriittisen analyysin johtopäätös oli synkähkö: vaikka kehitys on avannut monenlaista uutta taloudellista toimeliaisuutta, nykyaikainen kapitalismi – ”uusliberalismi” – johtaa uudensuunlaisiin riiston muotoihin.

Natalie Armstrong Leicesterin yliopistosta käsitteli seulonoihin liittyviä riskejä ja

epävarmuustekijöitä. Vaikkamoinen seulonoihin hyötyjä ei käy kiistäminen, niiden muodostuttua terveydenhuollossa rutiinotoimenpiteiksi vaarana on, että seulonnan aiheuttama ahdistus, väärät diagnoosit ja maallikoiden tuntema avuttomuus vaikeiden päätösten edessä unohtuvat. Tarvitaanko jo päätöksenteon ammattilaisia, jotka auttaisivat ihmisiä tekemään terveyttään koskevia päätöksiä, kysyttiin yleisöstä.

Kolmannen pääluennon piti Paul Higgs, Lontoon University Collegesta. Puheenvuoro oli ajankohtainen tarkastelu ikään tyyntymisestä länsimaissa. Aihepiiri on terveys sosiologisesti merkittävä ja analyysi ”kolmannesta” ja nyttemmin myös ”neljänestä iästä” valotti hyvin kokouksen tavoitteita. Terveys on jatkuvasti parantunut ja elinikä pidentynyt. Pidemmän elämän seuraamuksia Higgs kuvasi terveys imperatiivin käsitteellä. Luonnollisen ja normaalin vanhenemisen rinnalle on tullut normatiivinen ulottuvuus, jolloin kolmannessa iässä olevilta odotetaan aktiivista kuntoisuutta (fitness) ylläpitävää toimintaa, kuten liikunnallisuutta ja muita terveellisiä elintapoja. Neljättä ikää koskevat pohdinnat sen sijaan ovat vielä kesken. Puheenvuoronsa lopuksi Higgs esitti kriittisen johtopäätöksen ikääntymisen tutkijoille. Normatiivinen onnistunut ikääntyminen on ollut hallitseva näkökulma ja tutkimusten viitekehystenä on ollut elämäntyyli vaihteleva lapsuudesta vanhuuteen. Ikäihmiset eivät

ole homogeeninen ryhmä, vaan he jakautuvat sukupuolen, luokan, etnisyyden jne. mukaan osaryhmiin, joissa vanheneminen toteutuu eriarvoisella tavalla.

Palkintorintamalla suomalaiset korjasivat potin. Tutkijanuran alkuvaiheessa oleville suunnatun parhaan käsikirjoituksen palkinnon saivat Katrijn Delaruelle Gentin yliopistosta ja Heini Väisänen Southamptonin yliopistosta. Väisänen hyödynsi tutkimuksessaan suomalaista rekisteriaineistoa ja analysoi aborttien, synnytysten ja parisuhteiden muutosten ajankohtia. Arviointiraati kiitteli erityisesti työn metodisia ansioita. Parhaan tutkimus julisteen palkinto myönnettiin Laura Kestilän Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa johtamalle tutkimusryhmälle. Juliste sai kiitosta niin visuaalisuutensa, selkeytensä kuin sisältönsä puolesta. Siinä esitetty tutkimus käsitteli sitä, miten lapsuuden sosioekonomiset tekijät ja koetut vastoinkäymiset ennustavat varhaisaikuisuuden vähäistä liikunnan harrastamista.

Kuten eurooppalaisen yhdistyksen kokoukselle sopiinkin, osallistujajoukko oli hyvin kansainvälistä. Kaikkiaan osallistujia oli peräti 30 maasta, kaukaisimmat Kazakstanista, Yhdysvalloista ja Japanista.

Yli 220 osallistujan ja noin 180 esityksen joukosta on mahdollista muodostaa kokonaiskuvaa, mutta perinteisesti ja niin tälläkin kertaa terveyden sosiaaliset määrittäjät, kuten

ansiotyö ja sosioekonominen asema olivat tapahtumassa vahvasti esillä. Muut sessiot käsittelivät muun muassa lisääntymisterveyttä, epävirallista hoivaa, mielenterveyttä ja koettua hyvinvointia. Näkyvästi esillä eri sessioissa oli myös vertaileva hyvinvointivaltiotutkimus. Lisäksi käytiin muun muassa pyöreän pöydän keskustelu terveys sosiologisen ymmärryksen roolista terveydenhuollossa ja terveyspolitiikassa. Työryhmiin osallistui runsaasti nuoria tutkijoita korkeatasoisin esityksin. Tutkimustapojen ja menetelmien kirjo oli monipuolinen. Nämä ovat hyviä merkkejä eurooppalaisen terveys sosiologian elinvoimaisuudesta. Samaa osoittaa myös se, että osanottaja-

määrä oli ennätysellinen ja rikkoi kahden vuoden takaisen eli Helsingin kokouksen ennätysten. Suomalaisosallistujia oli ulkosuomalaiset pois lukien seitsemän eli hieman tavallista vähemmän.

Seuraava eli 17. Euroopan terveys sosiologien kokous järjestetään Lissabonissa vuonna 2018.

SAKARI KARVONEN
Tutkimusprofessori
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Sosiaalipolitiikan tutkimusyksikkö

LAURA KESTILÄ
Tutkimuspäällikkö
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Sosiaalipolitiikan tutkimusyksikkö

EERO LAHELMA
Professori
Helsingin yliopisto
Kansanterveystieteen osasto

TOMI MÄKI-OPAS
Tutkimusjohtaja
Itä-Suomen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden laitos

OSSI RAHKONEN
Professori
Helsingin yliopisto
Kansanterveystieteen osasto